

رهیافتی به منظومه فکری مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

در حوزه پاسخگویی به سؤالات و شبهات (۳)

مرکز مطالعات و پاسخگویی به شبهات - حوزه علمی قم*

مقدمه

یکی از مهمترین مؤلفه‌های راهبردی اتحاد در هر جامعه‌ای، اتحاد بر محور مبارزه با دشمن مشترک است. اتحاد بر محور مبارزه با دشمن، امری سیاسی نیست بلکه امری است که به امنیت و بقای آن جامعه مرتبط است. جامعه‌ای که دشمن شناسی درست و کاملی نداشته باشد، در عمل به چندپاره تقسیم می‌شود و بخشی از نیروهای جامعه یا در جهت خواست دشمن فعالیت کرده و یا دست کم برای مبارزه با او حرکتی نمی‌کنند؛ این امر رفته رفته به تضعیف نیروهای درونی و تقویت نفوذ دشمن یاری رسانده و جامعه را در معرض نابودی قرار می‌دهد. البته مسئله دشمن‌شناسی، تنها در سطح امور اجتماعی مطرح نیست؛ بلکه در همه ساحت‌های وجودی انسانی مطرح است. انسان موجودی است که در دنیای لبریز از تراحم‌ها و تضادها پدید می‌آید و در ابعاد و سطوح مختلف وجودی خود با عوامل مزاحمی که سلامت، سعادت و صلاح او را تهدید می‌کند، رو به روست. مهم‌ترین عامل بقا، مصون ماندن از نابودی و دست یافتن به رقاء مادی و معنوی انسان شناخت دشمنان خود در همه این ساحت‌ها و عرصه‌هاست. قرآن کریم و روایات اهل بیت علیهم‌السلام هم بر مسئله دشمن‌شناسی، به‌ویژه در ساحت امور معنوی و اخلاقی، تأکید دارند. قرآن کریم در امور معنوی، شیطان و نفس اماره و در امور اجتماعی و سیاسی، یهودیان را از دشمنان اهل ایمان معرفی کرده

است. رهبر معظم انقلاب اسلامی، در جایگاه رهبری معنوی و اجتماعی امت اسلامی، همواره بر مسئله دشمن شناسی و لزوم توجه به اتحاد بر محور مبارزه با دشمنان کشور و نظام، پای فشرده و ابعاد و زوایا و ابزارهای آن را به روشنی تبیین کرده‌اند. آنچه در پی می‌آید گزیده‌ای از بیانات معظم‌له در خصوص تبیین مسئله دشمن شناسی و راهبردها و راهکارهای مبارزه فعال و مؤثر با دشمنان است.

اساسی‌ترین اقدامات شبهه‌زدایی و پاسخ‌گویی، دشمن‌شناسی (۱)

امروز، حضور و وجود این نظام در دنیا، موجب شده که اسلام به معنای واقعی کلمه، محور توجهات سراسر دنیا قرار بگیرد؛ این یک واقعیت است؛ اگر سابق همیشه می‌گفتیم و حدس و تخمین بود؛ اما حالا یک واقعیت است. محور بودن، نه به این معنا که همه دنیا دارند نسبت به ما اظهار ارادت می‌کنند؛ نه! محور است؛ ولو برای دشمنی! یعنی دارند روی اسلام، روی جمهوری اسلامی، روی کشور ما که کشور اسلامی است فکر می‌کنند؛ بعضی برای دشمنی کردن؛ بعضی برای دوستی کردن؛ بعضی برای کمک کردن و بعضی هم برای اینکه اصلاً بشناسند و ببینند این معما که اسمش جمهوری اسلامی است، چیست؟ واقعاً ما محور فکر و کار و توجه در دنیا هستیم.

ما با توجه به اینکه محور هستیم و دشمنی علیه ما زیاد است، بایستی محاسبه این دشمنی‌ها را در همه کارهایمان بکنیم. یکی‌اش، کار سیاسی است؛ یکی‌اش، کار اقتصادی و کارهای دولتی است و یکی‌اش هم کارهای فکری و معارفی است. ما باید به جنگ یک جبهه عظیم معارفی دنیا برویم. این جبهه، امروز، همین جبهه لیبرال دمکراسی است و به‌طور عام، همین جبهه تمدن غربی و فرهنگ غربی است.^[۱]

از زمان حیات مبارک امام... من همیشه نگران مسائل فرهنگی بوده‌ام. بنابراین لازم است نگرانی باشد؛ اما علاج نگرانی مبارزه است؛ مبارزه در خور و شایسته، ورود در می‌دان، فکر کردن - این می‌دان، می‌دانی است که بیش از همه می‌دان‌ها، فکر در آن اهمیت دارد - مطالعه کردن، کار خبره‌وار انجام دادن، به‌موقع وارد می‌دان شدن، دشمن را کاملاً شناختن و روش‌های او را سنجیدن.

امروز دشمن از همه روش‌ها استفاده می‌کند. من دیروز در جمع جوان‌ها می‌گفتم که امروز صدها سایت اصلی و هزاران سایت فرعی در اینترنت وجود دارد که هدف عمده شان این است که تفکرات اسلامی و به‌خصوص تفکرات شیعی را مورد تهاجم

قرار دهند. تهاجم هم تهاجم استدلالی نیست؛ از روش‌های تخریبی و از روش‌های روان‌شناسانه و غیره استفاده می‌کنند. همه اینها پاسخ دارد؛ پاسخ‌هایش هم مشکل نیست؛ بایستی از این وسایل استفاده کرد.^[۲]

در مقابل این تهاجم [استکبار جهانی]، این جامعه اسلامی، باید زنده، هوشیار، آسیب‌ناپذیر، پرامید، آماده مقاومت، آماده ضربه زدن و به صورت یک موجود زنده، مقاوم بماند و مقاومت کند.^[۳]

[در برابر تهاجم فرهنگی] ما باید آرایش جدید دشمن را بشناسیم؛ اگر شناختیم و خوابیدیم، از بین رفته‌ایم... «وَإِنَّ أَخَا الْحَرْبِ الْأَرْقُ وَ مَنْ نَامَ لَمْ يُنَمْ عَنْهُ»؛^[۴] «مرد جنگ، باید بیدار باشد و اگر تو خوابیدی، لازمه‌اش این نیست که حتماً دشمن تو در سنگر مقابل، خوابیده باشد؛ او ممکن است بیدار باشد!»^[۵]

۱. شناخت راهبردهای دشمن در شبهه‌افکنی و ابهام‌آفرینی

الآن جبهه تمدن و فرهنگ غربی، کاملاً جمهوری اسلامی و ورای آن، اسلام را زیر نظر دارند و برای همه بخش‌های ما دارند تیرهای مسموم و خطرناک آماده می‌کنند. شما الآن در زمینه‌های فکری ما از بخش‌های مختلف - بخش‌های اصول عقائدی و مسئله خدا و توحید - ببینید که در کشور ما چقدر افکار معرفتی ضد اسلامی و توحیدی داریم. مسیحیت، یک جور می‌آید؛ فکر بودایی، یک جور می‌آید؛ الآن در ایران دارد کارهای بودایی، بی‌سر و صدا انجام می‌گیرد! و تصوف‌های هندی دارد می‌آید! اینها در سطوح بالا، پایه معرفت توحیدی اسلامی را در افراد سست می‌کنند؛ بعد در زمینه‌های معرفتی شیعه، همین چیزهایی است که می‌گویند.^[۶]

شما امروز با این چالش مواجه‌اید و مسئله شما مهم‌تر و دشوارتر است از مسئله علامه حلی یا مسئله علامه مجلسی یا مسائل علمای بزرگی که در طول تاریخ بوده‌اند؛ با آنها قابل مقایسه نیست. امروز نشر افکار باطل نه فقط به وسیله ابزارهای ارتباط جمعی فراوان - مثل رادیو، تلویزیون، اینترنت و انواع و اقسام روش‌های الکترونیکی - انجام می‌گیرد، بلکه از شیوه‌های هنری هم استفاده می‌شود. امروز در دنیا پول خرج می‌کنند و فیلم‌های گران‌قیمت می‌سازند، برای این که غیرمستقیم فکری را وارد ذهن‌ها کنند یا فکری را از ذهن‌ها بیرون بیاورند. یکی از مهم‌ترین نقاط آماج این کارها، افکار دینی و به خصوص افکار اسلامی است. البته بعد از برپا شدن

جمهوری اسلامی، به خصوص افکار شیعه هم آماج همین چیزها قرار گرفته است. شما شاید شنیده باشید که در سرزمین فلسطین به وسیله صهیونیست‌ها یا در امریکا کنفرانس‌های شیعه‌شناسی تشکیل می‌شود و کسانی روی آراء و لایه‌های فکری و شکل اجتماعی شیعیان تحقیق می‌کنند؛ این برای این است که بتوانند با شیعه مبارزه کنند. باید شیعه را بشناسند تا بتوانند با او مبارزه کنند.^[۷]

در آنجا که برای مردم ابهامی هست، آنجا که دشمن سؤالاتی را مطرح می‌کند؛ بذر تردیدی می‌کارد و در جامعه می‌پاشد، آنجا وظیفه شماست که این بذر تردید را از بیخ و بن در بیاورید و حقایق را روشن کنید. خیال می‌کنید دشمن بیکار است؟! یک لحظه، دشمن بیکار نیست. هر وقت، هر طور بتواند، عمل می‌کند... دشمن جهاز فکری خودش را به کار انداخته، برای این که ببیند چه وقت می‌شود ضربه زد. درست مثل می‌دان جنگ! همین‌طور که امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: «وَإِنَّ أَخَا الْحَرْبِ الْأَرْقُ وَمَنْ نَامَ لَمْ يَنْمُ عَنْهُ» شما اگر داخل سنگر خوابت ببرد، دلیل بر این نیست که سنگر نشین روبه‌روی شما هم خوابش برده است. شما اگر غافل شدی، باید انتظار داشته باشی که ضربه را، بلافاصله بخوری! دشمن، هوشیار نشسته است. میلیون‌ها دلار، بلکه اگر مبالغه نباشد میلیاردها دلار صرف می‌کنند، تا بتوانند ضربه کاری را به این انقلاب بزنند. اینها که با این انقلاب آشتی بکن نیستند. هر وقتی به‌گونه‌ای در صدد وارد آوردن ضربه‌اند.^[۸]

مسائل کشور ما دو نوع است: مسائل عام و همیشگی و مسائل موسمی. دشمن برای ضربه‌زدن به کشور و نظام اسلامی، هم از وسایل عام و همیشگی و هم از وسایل موسمی استفاده می‌کند. دشمن در هر فصلی ملاحظه می‌کند که چه کار باید کرد؛ مثلاً نزدیک فصل انتخابات چه کار باید کرد. البته دشمن که می‌گوییم، همیشه دستگاه جاسوسی امریکا نیست. گاهی سر نخ در دست آنهاست، اما بازیگران کسانی هستند که گاهی خودشان هم نمی‌فهمند بازی خورده‌اند و نمی‌دانند به اشاره دست چه کسی حرکت می‌کنند.^[۹]

۲. شناخت نقاط تمرکز دشمن در شبهه‌افکنی

باید ببینیم توجه حملات دشمن، به کجاست؛ به چه چیزی دل و امید بسته است و آماج حملاتش چیست؟... یک نقطه، نظریه حکومت اسلامی است؛ یا به مبانی اسلام،

یا به قانون اساسی و یا به برخی از بخش‌های برجسته نظام اسلامی که علامت و شاخصه نظام است، تهاجم فکری و نظری می‌شود... البته امروز، خیلی کار می‌شود؛ بنده از جمله کسانی هستم که تقریباً، بیشترین اطلاع را از آنچه در سطح حوزه‌ها در این زمینه صورت می‌گیرد، دارم. از گوشه و کنار می‌آیند و ما کارهای آنها را می‌بینیم.^[۱۰]

۳. شناسایی مراکز تولید و توزیع شبهه

الآن در سطح کشور، فضای جدیدی از لحاظ طرح افکار خدشه‌آمیز فکری - یعنی به اصطلاح - شبهه‌های دینی و سیاسی - مطرح است. نه اینکه قبلاً نبوده؛ البته از اول انقلاب هم بوده؛ الآن مقداری از این جهت، نشاط بیش‌تری پیدا کرده است. عواملی هم دارد، یکی، این است که کسانی بودند که شبهه‌ها و خدشه‌هایی به ذهن‌شان می‌رسید؛ می‌خواستند بیان کنند، جرئت نمی‌کردند؛ اما بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری اخیر، به نظرشان می‌رسد که فضا آماده است برای اینکه مطرح کنند. حالا یا اشتباه می‌کنند یا واقعاً همین‌طور است؛ کاری به آن نداریم. بالأخره اینها افراد جدیدی نیستند؛ همان افراد قدیمی‌اند و همان شبهه‌های قدیمی است. منتها قبلاً ابداع نمی‌شد؛ حالا با این گمان که می‌دان باز است، ابداع می‌کنند. یکی دیگر از عواملش، این است که خارجی‌ها با همین تحلیل، این معنا را به‌شدت تشویق می‌کنند؛ واقعاً اگر شما رادیو لندن، رادیو آمریکا و رادیو اسرائیل را بشنوید، می‌بینید که دائم، یا خودشان شبهه ایجاد و ابداع می‌نمایند و به داخل پرتاب می‌کنند؛ یا به تشویق شبهه‌آفرین‌ها می‌پردازند و فضا را طوری وانمود می‌کنند که گویی اصلاً لازم است اینها باشد.^[۱۱]

باید به تناسب تهمت‌هایی که به ما می‌زنند و به تناسب فحش‌هایی که به ما می‌دهند و به تناسب کتاب‌هایی که علیه ما می‌نویسند، نیازها را بدانیم. مرکز و بانک اطلاعات حوزه کجاست که اینها را نگاه کند و درباره آن موضوعات تحقیق نماید و بنویسد؟ یکی از کارهایی که حوزه باید انجام بدهد، همین است. یعنی مرکزی داشته باشد و کتاب‌هایی را که در دنیا راجع به انقلاب نوشته‌اند، جمع کند؛ چه آنهایی که مستقیماً درباره انقلاب است و چه آنهایی که به خاطر انقلاب، به شیعه و یا اسلام فحش داده‌اند و چه کتاب‌هایی که از ما تعریف کرده‌اند و نقاط قوت ما را - که بعضاً خودمان هم از آنها غافل بوده‌ایم - یادآور شده‌اند.^[۱۲]

۴. شناخت ابزارها و شیوه‌های دشمن در شبهه‌افکنی و ابهام‌آفرینی

دشمن دارد از ابزارهای هنری استفاده می‌کند؛ از ابزارهای مدرن تبلیغی استفاده می‌کند و حرف‌ها را پخش می‌کند؛ آماج عمده هم جوان‌های ما هستند.^[۱۳]

پول و قدرت پولی امروز توانسته ظریف‌ترین، لطیف‌ترین و شیواترین حقایق عالم ماده را هم در خدمت بگیرد؛ همین هنری که جوان عزیزمان آمدند این‌جا گفتند.^[۱۴]

امروز استکبار به این اکتفا نمی‌کند که شمشیر نشان بدهد؛ شمشیر هم نشان می‌دهد، اما در کنار او به ده‌ها شیوه دیگر متوسل می‌شود برای این که آن فکر غلط، آن راه خطا، آن روش ستمگرانه و طغیانگر را بر ملتها تحمیل کند. امروز طبق اطلاعات قطعی ثابت شده است که مؤسسه عظیم هالیوود و شرکت‌های بزرگ سینمایی با سیاست‌های استکباری آمریکا همراهی و همکاری مستمر و باب می‌ل دارند. این مؤسسه بزرگ فیلم‌سازی و سینمایی که ده‌ها کمپانی بزرگ فیلم‌ساز از هنرمند و از کارگردان و از بازیگر و از نمایش‌نامه‌نویس و فیلم‌نامه‌نویس و سرمایه‌گذار در آن گرد هم جمع شدند، در خدمت هدفی دارند حرکت می‌کنند. آن هدف عبارت است از اهداف سیاست استکباری‌ای که دولت آمریکا را هم همان سیاستها دارد می‌چرخاند. اینها چیز کوچکی نیست.^[۱۵]

عزیزان من! امروز تهاجم فرهنگی با استفاده از ابزارها و فناوری‌های جدید ارتباطی خیلی جدی است؛ صدها وسیله و راهرو اطلاعات به سمت فکر جوان و نوجوان ما وجود دارد؛ از انواع شیوه‌های تلویزیونی و رادیویی و رایانه‌ای و امثال اینها دارند استفاده می‌کنند و همین‌طور به صورت انبوه، افکار و شبهه‌های گوناگون را در آنها می‌ریزند. باید در مقابل اینها ایستاد.^[۱۶]

۵. شناخت متفکران و عناصر فعال دشمن در شبهه‌سازی و رصد

فعالیت‌های آنان

حوزه اندیشه و فکر هم قوانینی دارد و باید از آن قوانین پیروی کرد. اگر کسی درباره یک مبنای فکری شبهه‌ای دارد، قانونش این است که آن را در مراکز تخصصی و محافل علمی مطرح کند. یا باید شبهه را برطرف کرد و از ذهن خود زدود، یا اگر شبهه اشکال واقعی است، آن را به یک نظریه تبدیل کرد و ذهن‌های اهل علم و اهل نظر را نسبت به آن منقاد نمود. این حضرات [مسئولان مجذوب غرب] از این قانون پیروی نمی‌کنند.

شبهه‌ای به ذهن آنها می‌آید، خودشان دچار بی‌اعتقادی می‌شوند و بر اثر هزارگونه ابتلاء و گرفتاری، پایه‌های ایمان عمیق قلبی‌شان را موریانه هوی و هوس و رفاه‌زدگی و دنیاطلبی می‌جود و می‌خورد و شبهه‌دار می‌شوند؛ آن‌گاه می‌آیند شبهه را در افکار عمومی مطرح می‌کنند و اسمش را هم تجدیدنظر می‌گذارند! این خیانت به افکار عمومی است. تجدیدنظر یعنی چه؟ یک وقت معنای تجدیدنظر این است که انسان از خطایی، اندیشمندانه و منصفانه برمی‌گردد. این امر بسیار خوبی است؛ اما تجدیدنظرهای سیاسی، مصلحتی و ناشی از تغییر موقعیت‌ها و تطمیع دشمن، تجدیدنظر نیست؛ اینها هرهری مسلکی است.^[۱۷]

زمان، پیش رفته؛ تغییر، زیاد شده؛ راه‌های نفوذ در ذهن جوان‌ها، زیاد شده [است]. این راه‌ها را باید بشناسید و به خصوص باید مواجهه با دشمن را در حوزه تفکر و احساس جوان‌ها، اهمیت بدهید و بدانید که دشمن، اولین نقطه‌ای را که مورد توجه قرار می‌دهد، آن نقطه فعال است که یکی از بخش‌های آن، عبارت است از نسل جوان؛ چون امید، به نسل جوان است و سازنده آینده، نسل جوان است؛ لذا آنجا را دشمن، هدف قرار می‌دهد.^[۱۸]

امروز، دشمن با شیوه بسیار زیرکانه‌ای در داخل، در حال یک جنگ و مبارزه تمام عیار فرهنگی علیه ماست؛... نسل جوان، در حال تباه‌شدن تدریجی به‌وسیله دشمن است؛ دشمن روی این نسل جوان که مایه تکیه و امید است، دارد به تدریج، با شکل‌ها و شیوه‌های گوناگون، کار و تلاش [می‌کند]... این تلاش هم، عمدتاً فرهنگی است؛... البته محافلی برای این که جوانان را ببرند و آلوده به فساد بکنند، وجود دارد که جنبه غیرفرهنگی و جنبه عملی دارد؛ لیکن، آن‌چه بیش از همه خطرناک است، ذهن و فکر و روحیه جوان است.^[۱۹]

بیشترین چیزی که روی ذهن جوان اثر می‌کند، دو عامل است: یکی، تبلیغات گوناگون دشمن است که جوان را نسبت به حقایق مقدس اسلامی و حقایقی که در انقلاب، به‌عنوان ستون‌های اصلی اعتقاد شناخته‌شده، سست و بی‌تفاوت کند؛ عامل دوم، عدم تبیین و دفاع صحیح از این حقایق و اصول است.^[۲۰]

ادامه دارد...

پی‌نوشت‌ها:

- [۱] بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه، ۸۳/۳/۱۰.
- [۲] بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۷۹/۱۱/۲۷.
- [۳] بیانات مقام معظم رهبری در دیدار علما و روحانیان، ۱۳۷۱/۵/۷.
- [۴] نهج‌البلاغه صبحی صالح، نامه ۶۲، ص ۴۵۲.
- [۵] بیانات در دیدار با اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۷۰/۹/۲۰.
- [۶] بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه، ۸۳/۳/۱۰.
- [۷] بیانات در دیدار علما و روحانیون استان همدان، ۱۳۸۳/۰۴/۱۵.
- [۸] بیانات در دیدار نمایندگان دوره چهارم مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۱/۰۳/۲۰.
- [۹] بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۷۹/۱۱/۲۷.
- [۱۰] بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای مجلس خبرگان، ۱۳۸۰/۶/۱۵.
- [۱۱] بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه، ۱۳۷۷/۷/۹.
- [۱۲] سخنرانی در دیدار با مجمع نمایندگان طلاب و فضایی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۸/۰۹/۰۷.
- [۱۳] بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۴/۰۶/۱۷.
- [۱۴] بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان برگزیده و نمایندگان تشکل‌های دانشجویی، ۱۳۸۴/۰۷/۲۴.
- [۱۵] بیانات در دیدار روحانیون و طلاب تشیع و تسنن کردستان، ۱۳۸۸/۰۲/۲۳.
- [۱۶] دیدار با روحانیون، ۱۳۸۵/۰۸/۱۷.
- [۱۷] بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جوانان استان اصفهان، ۱۳۸۰/۰۸/۱۲.
- [۱۸] بیانات در دیدار روحانیون و طلاب تشیع و تسنن کردستان، ۱۳۸۸/۲/۲۳.
- [۱۹] سخنرانی در آغاز هفتمین گردهمایی ائمه جمعه سراسر کشور، ۱۳۷۰/۶/۲۵.
- [۲۰] همان.

